

Meetnet Urbane Soorten (MUS)

Nieuwsbrief augustus 2012

Het nationale stadsvogelmeetnet MUS is opgezet door Sovon Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland om de aantalsontwikkeling en verspreiding van broedvogels in bebouwde gebieden goed in beeld te brengen. De resultaten vormen ook een indicator voor de milieukwaliteit van onze directe woonomgeving.

Het zesde jaar MUS!

Beste MUS-teller,

De derde MUS-telling ligt alweer even achter ons en deze en gene heeft ondertussen genoten van een fijne vakantie. Tijd dus om de voorlopige balans op te maken van het zesde jaar MUS. Het aantal ingevoerde tellingen staat op dit moment (10 augustus) voor de 1^e, 2^e en 3^e telling op 597, 546 en 521 (totaal 1664). Het aantal in 2011 staat nu op 556, 517 en 500. Dit is een mooie toename van ruim 90 tellingen t.o.v. 2011. De verwachting en de hoop is dat er in de komende tijd nog enkele tientallen ingevoerd zullen worden.

Derde telling

De derde telling vond plaats onder wisselvallige weersomstandigheden. Veel tellers meldden hierdoor lage aantallen Gierzwaluwen. Echter in vergelijking met vorig jaar was het dit jaar niet natter, 216 om 106 mm regen en op 20 om 19 dagen viel er neerslag in de telperiode. Het was dit jaar wel wat koeler en er was minder zonneschijn. Maar zijn er nu echt minder Gierzwaluwen gezien tijdens de 3^e telling? In 2011 werden er 20.560 en dit jaar zijn er 17.220 doorgegeven. Hoewel er nog wel wat bijkomt zal het aantal dus wel lager uitvallen. Dit kan te maken hebben met een mogelijk lagere trefkans door het weer, hoewel er juist ook waarnemers waren die hogere aantallen doorgaven (zie quotes). Wellicht

Tabel 1. Het landelijk gemiddelde aantal per postcodegebied van 13 soorten tussen 2011 en 2012. Toename: groen, afname: rood, gelijk: blanco. Trend bepaald voor de ronde met het hoogste aantal. Aantallen zijn voorlopig en niet gecorrigeerd (foto Gierzwaluw en Winterkoning, Harvey van Diek).

soort	2011			2012		
	ronde 1	2	3	1	2	3
Meerkoet	3,8	3,6		4,4	3,7	
Scholekster	1,4	1,7		1,2	1,3	
Halsbandparkiet	1,9	2,1		1,5	2,0	
Gierzwaluw		10,8	41,8		9,5	33,6
Huiszwaluw		1,7	4,0		1,2	3,1
Winterkoning	4,8	4,9		5,0	5,2	
Merel	21,7	24,3		21,6	24,4	
Zwartkop	3,4	3,4		2,8	3,5	
Fitis	1,1	0,7		0,9	0,6	
Koolmees	14,7	9,6		14,2	9,6	
Spreeuw	8,7	9,8		8,0	9,6	
Huismus	15,8	19,6		15,2	19,2	
Konijn	0,8	1,8	1,5	0,8	1,4	1,5

waren de aantallen ook werkelijk lager door een lagere overleving of minder reproductie in het vorige en/of dit jaar. De resultaten van MUS samen met reproductiegegevens en de (spectaculaire)

resultaten die gevonden worden bij het onderzoek met geolocators http://www.bto.org/sites/default/files/u49/BTO_299_16-17Swifts.pdf zullen in de toekomst meer geheimen prijsgeven van deze bijzondere vogel. Ook de Huiszwaluw is in lagere aantallen gezien (tabel 1) en dit komt overeen met de eerste indrukken die er zijn van de nestentellingen (LSB). Bijzonderheden in de derde ronde waren 2 Kleine Zilverreigers, 1 Krooneend en 1 Kwartel. Spectaculair was een Kleine Jager bij Borculo op 12 juli die nota bene werd ontdekt tijdens de MUS-telling. Het was waarschijnlijk dezelfde vogel die tot 2 dagen ervoor was gezien bij Deventer.

Resultaten

Op dit moment zijn er tijdens de 3 tellingen ruim 375.000 vogels doorgegeven van 159 soorten (zie tabel 2). Dat is ongeveer, als we de toename in tellingen verdisconteren, vergelijkbaar met vorig jaar. De vijf algemeenste waren Kauw (49.100), Merel (34.800), Houtduif (31.500), Huismus (25.100) en Gierzwaluw (22.800). Dit is vergelijkbaar met vorig jaar, alleen de laatste twee hebben stuivertje gewisseld. Ook zijn er ruim 3900 zoogdieren geteld met Konijn (1990), Kat (1370), Haas (340) en Eekhoorn (67) het meest. Voor een selectie van soorten is een voorlopige indruk gepresenteerd door een vergelijking van 2012 met 2011 (tabel 1). In de vorige nieuwsbrief was de vergelijking ook gemaakt en op basis van de nieuwe ingevoerde tellingen aangepast. We zien nu ook dat de Meerkoet en Winterkoning de winter goed hebben doorstaan. Een afname is er te zien bij de Scholekster, Halsbandparkiet, Koolmees en Huismus. Stabiël lijken Merel en Spreeuw, hoewel dat bij de laatste soort alleen opgaat voor de 2^e telling. De Afrika-gangers in dit lijstje laten een afname zien en dit kan te maken hebben met de droogte in de Sahel.

De Slechtvalk neemt landelijk toe en dat zien we ook terug in MUS, vorig jaar 20 vogels en dit jaar maar liefst 38. Werden er in 2011 nog 14 IJsvogels ingevoerd in 2012 bleef het steken op 8. Daarentegen werden er van de Grote Gele Kwikstaart dit jaar 2 meer gezien, namelijk 10. De korte maar venijnige vorstperiode in januari lijkt van invloed geweest op de IJsvogel, terwijl de Grote Gele Kwik daar geen last van had door wegtrek of het foerageren op platte daken in steden. Waarschijnlijk heeft de vorstperiode de Zwarte Roodstaart overvallen want er werden er maar liefst 100 minder geteld (374 om 475). Een deel van onze vogels blijft in de winter in ons land (zeker als het zo zacht is als voor de vorst). De opmars van de Roodborsttapuit wordt ook in MUS ook vastgesteld; zo ging het in de eerste jaren nog om 10 vogels, dit jaar al bijna 40. De afname van de Spotvogel (Afrika-ganger) krijgt ook in MUS (net als in BMP) gestalte, want in 2007 nog bijna 70 nu nog niet de helft daarvan.

Ontbrekende tellingen invoeren

Een groot aantal waarnemers heeft de tellingen al ingevoerd waardoor we nu al een indruk krijgen van het afgelopen seizoen, HULDE! Het zou mooi zijn als de ontbrekende tellingen binnenkort worden ingevoerd. Vogelbescherming en Sovon maken de **Stadsvogelbalans** die volgend jaar wordt gepubliceerd en tellingen die voor 1 oktober a.s worden ingevoerd gaan daar nog in mee. De trends (indexen) van MUS worden aan het eind van het jaar berekend.

Nieuwe Atlas

Komend najaar gaat het nieuwe Atlasproject van start voor broed- en wintervogels en het zal 3 jaar in beslag nemen. Sovon ziet graag dat zoveel mogelijk waarnemers deelnemen aan dit bijzondere project, maar het mag niet te koste gaan van lopende tellingen. Een belangrijk onderdeel zijn punttellingen en daarom zullen de MUS-gegevens ook gebruikt worden. Over de start en de opzet van de nieuwe Atlas van de Nederlandse vogels wordt je in de komende maanden op de hoogte gehouden via Sovon-Nieuws en www.sovon.nl

Recent verschenen

Het broedvogelrapport van 2010 is recent verschenen en bij een aantal soorten wordt ook MUS behandeld. Het hele rapport is in te lezen of te downloaden via http://www.sovon.nl/pdf/Rap2012-1Broedvogels_in_Nederland_2010LR.pdf Wil je een exemplaar ontvangen dan stuur even een mailtje naar jan.schoppers@sovon.nl

Meer informatie: op de MUS-pagina van SOVON <http://www.sovon.nl/default.asp?id=367>

Vragen? Waarnemerscode of wachtwoord vergeten, neem dan gerust even contact op met Jan Schoppers, SOVON Vogelonderzoek Nederland
024- 7 410 410, mus@sovon.nl

Veel plezier en laat me weten wat je boeit!

Jan Schoppers

Alvast voor in je agenda: DRIE TELRONDES IN 2013

Ochtendronde 1 : periode 1-30 april (eerste weekend zondag 6 en 7 april)

Ochtendronde 2: periode 15 mei-15 juni (eerste weekend 18 en 19 mei)

(telpunten in omgekeerde volgorde tellen)

Avondronde: periode 15 juni-15 juli (eerste weekend 15 en 16 juni)

De Ochtendrondes starten een half uur voor en eind tot twee uur na zonsopkomst en de Avondronde tussen 19.00 uur en zonsondergang

Tabel 2. Totaal aantal per soort gesorteerd op aantal (zie ook volgende pag. incl. zoogdieren) in MUS 2012.

naam	totaal	routes	naam	totaal	routes	top 25 van de 3e telling		
Dodaars	47	7	Boompieper	16	7	Kauw	19526	437
Fuut	1070	182	Graspieper	58	13	Gierzwaluw	17147	464
Geoorde Fuut	8	1	Gele Kwikstaart	44	8	Merel	8831	511
Aalscholver	1011	169	Grote Gele Kwikstaart	4	3	Houtduif	8773	501
Kleine Zilverreiger	4	2	Witte Kwikstaart	791	217	Huismus	5782	391
Grote Zilverreiger	12	8	Rouwkwikstaart	1	1	Spreeuw	4997	225
Blauwe Reiger	1064	328	Winterkoning	6422	536	Kokmeeuw	4083	221
Ooievaar	140	35	Heggenmus	3486	512	Wilde Eend	3028	282
Lepelaar	23	12	Roodborst	2479	432	Meerkoet	2985	308
Knobbelzwaan	1145	164	Nachtegaal	59	29	Zwarte Kraai	2917	430
Zwarte Zwaan	15	4	Blauwborst	17	14	Ekster	2883	445
Kleine Zwaan	5	1	Zwarte Roodstaart	375	129	Turkse Tortel	2534	378
Zwaangans	2	1	Gekraagde Roodstaart	71	37	Koolmees	1928	406
Taigarietgans	1	1	Roodborsttapuit	37	13	Stadsduif	1879	198
Kolgans	16	2	Tapuit	4	4	Kleine Mantelmeeuw	1794	180
Grauwe Gans	5683	191	Beflijster	2	2	Vink	1706	358
Soepgans	1056	84	Merel	34762	603	Grauwe Gans	1612	53
Indische Gans	1	1	Kramsvogel	205	10	Huiszwaluw	1609	133
Canadese Gans	968	75	Zanglijster	3220	481	Tijftjaf	1561	391
Grote Canadese Gans	68	19	Grote Lijster	67	41	Halsbandparkiet	1522	109
Kleine Canadese Gans	4	1	Cetti's Zanger	1	1	Zilvermeeuw	1442	165
Brandgans	231	24	Sprinkhaanzanger	12	8	Boerenzwaluw	1179	150
Nijlgans	1516	204	Snor	3	3	Soepeend	1070	147
Bergeend	197	27	Rietzanger	141	33	Pimpelmees	929	262
Muskuseend	47	9	Bosrietzanger	105	53	Groenling	887	266
Carolinaeend	4	1	Kleine Karekiet	666	169			
Mandarijneend	12	7	Spotvogel	33	23			
Smient	24	4	Braamsluiper	134	89			
Krakeend	267	59	Grasmus	347	119			
Wintertaling	11	3	Tuinfluit	402	174			
Wilde Eend	11117	522	Zwartkop	4299	488			
Soepeend	2892	283	Fluiter	3	1			
Zomertaling	2	1	Tijftjaf	7719	562			
Slobeend	127	8	Fitis	959	270			
Krooneend	4	3	Goudhaan	51	24			
Tafeleend	15	4	Vuurgoudhaan	7	6			
Kuifeend	1044	118	Grauwe Vliegenvanger	58	24			
Kokardezaagbek	2	1	Bonte Vliegenvanger	60	33			
Bruine Kiekendief	15	9	Staartmees	429	124			

Havik	11	9
Sperwer	105	84
Buizerd	156	82
Torenvalk	78	45
Boomvalk	13	12
Slechtvalk	38	15
Patrijs	17	6
Kwartel	1	1
Kip	57	16
Fazant	844	173
Waterhoen	1359	311
Meerkoet	7599	445
Scholekster	2185	343
Kleine Plevier	23	11
Kievit	678	96
Watersnip	3	1
Grutto	352	41
Wulp	163	20
Tureluur	72	28
Oeverloper	30	8
Kleine Jager	1	1
Zwartkopmeeuw	31	6
Kokmeeuw	9106	310
Stormmeeuw	688	65
Kleine Mantelmeeuw	5261	267
Zilvermeeuw	5360	281
Geelpootmeeuw	1	1
Grote Mantelmeeuw	104	17
Grote Stern	1	1
Visdief	712	130
Zwarte Stern	20	1
Stadsduif	8066	298
Holenduif	876	196
Houtduif	31451	603
Turkse Tortel	11707	532
Zomertortel	5	5
Halsbandparkiet	3496	149
Grote Alexanderparkiet	7	3
Monniksparkiet	10	2
Koekoek	199	117
Steenuil	13	7
Bosuil	10	8
Ransuil	18	7
Gierzwaluw	22831	524
IJsvogel	8	7
Groene Specht	319	156
Zwarte Specht	4	4
Grote Bonte Specht	1117	353
Kleine Bonte Specht	6	2
Veldleeuwerik	110	11
Overzwaluw	387	20
Boerenzwaluw	1810	198
Huiszwaluw	2374	164

Glanskop	27	14
Matkop	26	14
Kuifmees	14	8
Zwarte Mees	18	9
Pimpelmees	7136	568
Koolmees	15519	602
Boomklever	491	167
Boomkruiper	1124	289
Wielewaal	14	8
Gaai	1668	427
Ekster	11361	594
Kauw	49087	592
Roek	3755	89
Zwarte Kraai	12676	584
Raaf	3	1
Spreeuw	14834	523
Huismus	25102	550
Ringmus	285	66
Vink	8082	546
Europese Kanarie	3	1
Groenling	4839	501
Putter	1536	246
Sijs	9	4
Kneu	290	59
Goudvink	31	18
Appelvink	41	16
Geelgors	55	13
Rietgors	84	34
Blauwe Pauw	4	3
totaal	375425	
Egel	6	6
Mol	8	3
Haas	337	85
Konijn	1990	150
konijn verwilderd	62	9
Dwergvleermuis	2	2
dwergvleermuis spec.	1	1
vleermuis spec.	9	7
Rosse vleermuis	1	1
Eekhoorn	67	36
Muskusrat	6	3
Bruine Rat	4	4
Spitsmuis spec.	1	1
Bosmuis	1	1
Huismuis	40	2
Vos	8	8
Hermelijn	2	2
Steenmarter	1	1
Kat	1372	307
Edelhert	5	1
Ree	9	5
totaal	3932	

Enkele quotes en anekdotes van MUS-tellers van de 3e telling

punt 10: het lokale vogelvrouwtje was blijkbaar al langs geweest, vandaar het grote aantal Laridae (en verrassend weinig stadsduiven). punt 11: (vlakbij A7-deel ringweg Groningen) onophoudelijk geraas, slechts twee nabije merels en een vink waren nog te horen. Mijn eerste nachtegaal op een geldig telmoment! Maar het geziene aantal gierzwaluwen is misschien nog nooit zo laag geweest als vandaag.

Het was stil op straat, die zondagavond. Overal gloeiden de groene schermen achter de ramen. De vogels hadden vrij spel.

Op punt 12 veel pimpelmezen vliegend van boom tot boom, toen ze in kleine groepjes over mijn hoofd weg vlogen waren ze makkelijk te tellen en kwam ik tot 32 stuks (hoofdzakelijk juveniele).

Ondanks de mooie avond zag ik geen grote groepen gierzwaluwen; wel kleine groepjes (5 of 6 vogels).

Erg goede telomstandigheden 21 > 19 graden. De Slechtvalk heb ik deze op meerdere plaatsen over zien komen ! Ja idd er zit een nestkast op de TV toren, midden in het MUS telgebied. En het koppeltje heeft 3 jonge !!!! De Ooievaar zat heel erg hoog... Maar ontdekte ik bij het afzoeken voor Gierzwaluwen De Gierzwaluwen (massaal aanwezig) heb ik bewust geteld en op sommige plaatsen niet meegeteld om dubbel telling te voorkomen ! M.v.g. Peter en tot volgend jaar :-).

Gierzwaluwen vlogen uitzonderlijk laag. Indruk is dat er minder zijn dan andere jaren.

Tijdens iedere telronde is er wel wat bijzonders te zien. Was het tijdens de vorige ronde een grote zilverreiger, deze keer vloog er bij telpunt 6 plots een scholekster met eten in zijn bek langs. Hij landde op het vlakbij gelegen platte dak van de school. Daar ontdekte ik nr. 2. Kort daarna verscheen er een klein koppie aan de dakrand. Het jong van deze scholeksters. Alsof hij mij in de gaten wilde houden, begon een van de oudervogels vlak bij me in het gras naar eten te prikken. Wonderlijk zo'n waarneming in een parkachtige omgeving. Verder op sommige punten in de woonwijken veel lawaai van buiten spelende kinderen.

Erg rustig en weinig activiteit! Hoogtepunt was een sijs op punt 8.

totaal maar 3 gierzwaluwen waargenomen. Verder ook niet veel te beleven. Enige positieve is dat ik wat jongeren enthousiast voor de natuur kon maken.

Vanwege het slechte weer hebben we nu pas geteld. (12 Juli). Ik heb de indruk dat de gierzwaluwen die andere jaren pas op 26 juli vertrokken nu al weg zijn. De merels zongen nog luid, maar niet op de telposities.

Op punt 11 een Kleine Jager!

Erg stil, weinig vogels. Hoogtepunten: fanatiek zingende Zanglijster en een leuk groepje Gierzwaluwen foeragerend boven de dijk langs de Hollandse IJssel. Opvallend: geen Kauwen!

Een jagende sperwer zorgde voor een enorm aantal gierzwaluwen op grote hoogte bij ons 1e telpunt. Sowieso heel veel gierzwaluwen dit jaar in vergelijking met afgelopen jaren.

IJburg 2012: Het einde van het Zwarte Roodstaart tijdperk! (want de nieuwbouw is bijna klaar...) Roodstaarten verdwenen. Huismussen verschenen. Gelukkig blijven de Witte Kwikken wel lekker algemeen. Ook positief: broedende Boerenzwaluwen bij de havensluis voor derde opeenvolgende jaar. telling 3: Harde wind bleek geen echte spelbreker. Wellicht enkele zangers op afstand uit Diemerpark gemist. Gierzwaluwen hoog, Huiszwaluw verrassend een groepje hoog. Oeverzwaluwen nabij kolonie net buiten plot. Kleine Mantels en Zwartkopmeeuwen van kolonie Kinseldam

Ondanks veel bewolking toch nog de nodige gierzwaluwen in de lucht, HEERLIJK TE HOREN EN TE ZIEN!! Storend was het verkeer op veel plaatsen tijdens het tellen, des te meer was de verrassing in het buitengebied toen we de Boerenzwaluw hoorden, zwaluwen, het blijven bijzondere, én vrolijke vogels!! Het zit er weer op voor dit jaar, jammer, iedere keer weer een verrassing welke ontmoetingen en waarnemingen we tegen komen!! Fijne vakantie, zonnige groet uit 't mooie Brabant, tot volgend jaar!